ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ[1]

Προκόπης Δημητριάδης, Δικηγόρος, Μ.Δ. Αστικού Δικαίου(Παν.Αθηνών),LL.M.(Cambridge),
Συνεργάτης της «ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ, Εταιρεία Δικηγόρων»

Α/Α	**ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ**	**ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ**	**ΤΣΕΚΑΡΕΤΕ ΜΕ √**
1	**Σύνταξη[2] της ιδρυτικής πράξης[3],[4] του ιδρύματος από το δικηγόρο και υπογραφή της από τον ιδρυτή[5]**	**25 Ιουλίου 2006**	

[1] Ίδρυμα είναι σύνολο περιουσίας αφιερωμένο σύμφωνα με την ιδρυτική του πράξη στην εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού, το οποίο (σύνολο περιουσίας) έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα. Γίνεται επομένως φανερό πως το ίδρυμα δεν αποτελεί ένωση προσώπων και άρα δεν έχει μέλη. Το ίδρυμα ρυθμίζεται από τις διατάξεις ΑΚ 108-121.

Ο ορισμός αυτός του ιδρύματος αναφέρεται στο αυτοτελές ίδρυμα ως ίδιο νομικό πρόσωπο. Διαφορετική είναι η περίπτωση που από τη θέληση του ιδρυτή συνάγεται πως δεν επιδιώκεται η σύσταση ιδρύματος ως αυτοτελούς νομικού προσώπου αλλά η παραχώρηση περιουσίας σε υφιστάμενο νομικό ή φυσικό πρόσωπο για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένου σκοπού. Στην περίπτωση αυτή γίνεται λόγος για μη αυτοτελές ίδρυμα και εφαρμόζονται οι διατάξεις περί δωρεάς, εγκατάστασης κληρονόμου ή κληροδόχου.

Τα κοινωφελή όμως ιδρύματα διέπονται από ειδική νομοθεσία (ν. 2039/1939, άρθρα 95 επ.), η οποία διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά τον Αστικό Κώδικα. (ΕισΝΑΚ 101). Ως κοινωφελής σκοπός κατά την έννοια του ως άνω α.ν. νοείται κατ' αντίθεση προς τον ιδιωτικό κάθε κρατικός, θρησκευτικός, φιλανθρωπικός, εν γένει επωφελής εις το κοινό εν όλω ή εν μέρει σκοπός (βλ. άρθρο 1 αυτού). Τα κοινωφελή ιδρύματα τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργού Οικονομικών.

[2] Υποδείγματα του προεδρικού διατάγματος έγκρισης της συστατικής πράξης του ιδρύματος, όπου και αναφέρονται τα απαραίτητα στοιχεία που πρέπει να περιέχει ο περιεχόμενος στην ιδρυτική πράξη οργανισμός του ιδρύματος μπορούν να παραλάβουν οι ενδιαφερόμενοι από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Διεύθυνση Κληροδοτημάτων, Κολωνού 2, Αθήνα

[3] Η ιδρυτική πράξη του ιδρύματος είναι μονομερής μη απευθυντέα δικαιοπραξία του ιδρυτή του, η οποία τελεί υπό την αίρεση της έκδοσης του εγκριτικού προεδρικού διατάγματος. Αυτή μπορεί να γίνει εν ζωή ή αιτία θανάτου (διαθήκη η οποία μπορεί να είναι ιδιόγραφη, δημόσια, μυστική ή έκτακτη.) (ΑΚ 109). Αν η ιδρυτική πράξη είναι δικαιοπραξία εν ζωή πρέπει να γίνει με συμβολαιογραφικό έγγραφο. (ΑΚ 109 εδ. β').

Η Ιδρυτική πράξη εν ζωή μπορεί να ανακληθεί μόνο με δικαστική απόφαση η οποία εκδίδεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας από το μονομελές πρωτοδικείο (ΚΠολΔ 740 παρ.1) ύστερα από αίτηση του ιδρυτή επειδή είτε α) επειδή επακολούθησε απορία του ιδρυτή ή για σπουδαίους λόγους που

2	**Υποβολή της ιδρυτικής πράξης στο αρμόδιο Υπουργείο[67]**	**1 Σεπτεμβρίου 2006**	
3	**Γνωμοδότηση του Συμβουλίου Εθνικών Κληροδοτημάτων [8]**	**15 Νοεμβρίου 2006**	
4	**Σύνταξη και υπογραφή του εγκριτικού Προεδρικού Διατάγματος [9,10]**	**1 Μαρτίου 2007**	

δικαιολογούν την ανάκληση. Για τον προσδιορισμό των σπουδαίων αυτών λόγων βοηθούν οι λύσεις που έχουν δοθεί στο πλαίσο της δωρεάς (ΑΚ 501,508). Έτσι αναφέρεται ως παράδειγμα (Γεωργιάδης, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, 3η έκδοση, σελ. 210) η περίπτωση που η διοίκηση αρνείται ή παραλείπει για μεγάλο χρονικό διάστημα την έκδοση του εγκριτικού διατάγματος και ο αιτών ανακαλύπτει αργότερα πως πάσχει από σοβαρή ασθένεια. Σε κάθε περίπτωση η ανάκληση δεν επιτρέπεται μετά την έκδοση του εγκριτικού διατάγματος. Η ιδρυτική πράξη αιτία θανάτου (διαθήκη) μπορεί να ανακληθεί με την ανάκληση της διαθήκης από το διαθέτη.

[4] Η ιδρυτική πράξη του ιδρύματος, σύμφωνα με την ΑΚ 110 πρέπει να καθορίζει το σκοπό του ιδρύματος, την περιουσία που αφιερώνεται και τον οργανισμό του. Ως οργανισμός νοούνται εκείνες οι διατάξεις οι οποίες ρυθμίζουν τον τρόπο διοικήσεως του ιδρύματος, τα όργανά του, την έκταση της εξουσίας της διοικήσεως κλπ. Αν η ιδρυτική πράξη δεν περιέχει τα δύο πρώτα στοιχεία είναι άκυρη, ενώ αντίθετα το τρίτο στοιχείο, ο οργανισμός του ιδρύματος μπορεί να συμπληρωθεί και από το εγκριτικό διάταγμα σύμφωνα με την ΑΚ 110 παρ.2 Εξάλλου, ειδικές διατάξεις για τη διοίκηση των κοινωφελών ιδρυμάτων περιέχονται και στον α.ν. 2039/1939 (άρθρα 95 επ), το άρθρο 98 του οποίου ορίζει πως ιδρύματα αυτά λειτουργούν βάσει καταστατικού ή οργανισμού, εφόσον η ιδρυτική τους πράξη δεν περιέχει διατάξεις διοικήσεως του ιδρύματος ή εφόσον αυτές κρίνονται ατελείς. Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο ο οργανισμός αυτός ο οποίος προβλέπει τα περί της διοικήσεως, διαχειρίσεως, εκπροσωπήσεως του ιδρύματος, εκλογής των διοικητών, προσλήψεως και αντιμισθίας του απαραίτητου προσωπικού, τρόπου εκτελέσεως του σκοπού και για κάθε άλλη λεπτομέρεια συντάσσεται από τους διοικητές του ιδρύματος και σε περίπτωση αμέλειάς των τελευταίων από το Υπουργείο Οικονομικών και εγκρίνεται με προεδρικό διάταγμα.

[5] Ο ιδρυτής πρέπει να έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα κατά το χρόνο σύνταξης της ιδρυτικής πράξης.

[6] Το εγκριτικό Προεδρικό διάταγμα εκδίδεται αυτεπαγγέλτως, δεν αποκλείεται όμως η αρμόδια αρχή να προβεί στις σχετικές ενέργειες ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε προσώπου.

[7] Η υποβολή της ιδρυτικής πράξης συνοδεύεται από ι)σχετική αίτηση ιι) συμπληρωμένο το σχέδιο του Προεδρικού Διατάγματος το οποίο ο ενδιαφερόμενος έχει παραλάβει από τη Διεύθυνση Κληροδοτημάτων σύμφωνα με την ιδρυτική πράξη. Το τελευταίο αν και δεν είναι νομικά αναγκαίο επιταχύνει τη διοικητική διαδικασία για την έκδοση του Προεδρικού Διατάγματος.

[8] Το Συμβούλιο αυτό προβλέπεται από τα άρθρα 3επ. του α.ν.2039/1939 και η αρμοδιότητά του σχετίζεται με τα κοινωφελή ιδρύματα του α.ν.2039/1939. Μεταξύ άλλων ελέγχει την επάρκεια της περιουσίας για την εξυπηρέτηση των σκοπών του ιδρύματος καθώς επίσης και τον κοινωφελή ή μη χαρακτήρα αυτού.

[9] Το ίδρυμα αποκτά νομική προσωπικότητα με τη δημοσίευση του διατάγματος που εγκρίνει τη σύστασή του (ΑΚ 108) στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Κατά του διατάγματος επιτρέπεται αίτηση ακυρώσεως ενώπιον

5	**Δημοσίευση του εγκριτικού Προεδρικού Διατάγματος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως**	**20 Μαρτίου 2007**	
6	**Μεταβίβαση της ταχθείσας περιουσίας από τον ιδρυτή στο ίδρυμα (ιδρυτική πράξη εν ζωή)[11],[12]**	**21 Μαρτίου 2007-30 Απριλίου 2007**	

του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ομοίως αίτηση ακυρώσεως επιτρέπεται και κατά της αρνήσεως ή της παραλείψεως της αρχής για την έκδοση διατάγματος.

[10] Το εγκριτικό Προεδρικό διάταγμα από την αρμόδια αρχή, δηλαδή από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας μετά από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού (για τα κοινωφελή ιδρύματα αρμόδιο είναι το Υπουργείο Οικονομικών κατά το άρθρο 2 παρ. 5 α.ν. 2039/1939, για τα φιλανθρωπικά ιδρύματα το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, άρθρο 6 παρ. 3 ΝΔ 1111/72). Ο έλεγχος στον οποίο προβαίνει η διοίκηση είναι έλεγχος τόσο νομιμότητας όσο και σκοπιμότητας (ΣτΕ 3127/1990, ΝοΒ 39, 633). Το διάταγμα πρέπει να αναφέρει την περιουσία που αφιερώνεται και το σκοπό του ιδρύματος αλλιώς είναι ανυπόστατο (ΣτΕ 1059/1978, ΝοΒ 26, 1265). Ο νομοθέτης απαιτεί την έκδοση διατάγματος για τη σύσταση του ιδρύματος καθώς θεωρεί πως οι σκοποί των ιδρυμάτων είναι ζήτημα γενικότερης ή ειδικότερης πολιτικής του κράτους και γι' αυτό η έγκρισή τους πρέπει να αφήνεται στην κρατική εξουσία.

[11] Σύμφωνα με την ΑΚ 113 από τη σύσταση του ιδρύματος ο ιδρυτής έχει την υποχρέωση να μεταβιβάσει στο ίδρυμα την περιουσία που έταξε. Η ιδρυτική πράξη είναι υποσχετική δικαιοπραξία και άρα η μεταβίβαση κάθε περιουσιακού στοιχείου θα πρέπει να γίνει με ξεχωριστή εκποιητική δικαιοπραξία ανάλογα με τις προϋποθέσεις μεταβίβασης κάθε περιουσιακού στοιχείου. Έτσι σε περίπτωση ακίνητου απαιτείται η τήρηση των προυποθέσεων της ΑΚ 1033. Δικαιώματα που μεταβιβάζονται με απλή εκχώρηση, εφόσον η βούληση του ιδρυτή δεν είναι αντίθετη, μεταβιβάζονται αυτοδικαίως μόλις συσταθεί το ίδρυμα και γίνει η σχετική αναγγελία και στον οφειλέτη κατά ΑΚ 460 (ΑΚ 113 παρ.2), οπότε σε αυτή την περίπτωση η ιδρυτική πράξη είναι ταυτόχρονα και εκποιητική δικαιοπραξία.

[12] Σε περίπτωση που η ιδρυτική πράξη είναι διαθήκη εφαρμόζονται οι διατάξεις του κληρονομικού δικαίου και σε συνδυασμό με το πλάσμα δικαίου που καθιερώνει η ΑΚ 114, σύμφωνα με το οποίο ίδρυμα που συνιστάται μετά το θάνατο του ιδρυτή θεωρείται ότι υφίσταται κατά το χρόνο του θανάτου του (και επομένως κατά το χρόνο της επαγωγής (ΑΚ 1711)) ως προς την περιουσία που έχει ταχθεί υπέρ του ιδρύματος, το ίδρυμα, αν έχει εγκατασταθεί ως κληρονόμος αποκτά την περιουσία αυτοδικαίως. Αν το ίδρυμα έχει εγκατασταθεί ως κληροδόχος, τότε το ίδρυμα έχει ενοχική αξίωση έναντι του βεβαρημένου για τη μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων της κληροδοσίας.